

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*

A MODEL FOR DEVELOPING TEACHER POTENTIAL IN ACTIVE LEARNING THROUGH
A PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY: A CASE STUDY OF
BANPRAKHONG SCHOOL AT BURIRAM PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1

สำรวม คงสืบชาติ

Samruam Khongseupchat

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 บุรีรัมย์ ประเทศไทย

Buriram Primary Education Service Area Office 1, Buriram, Thailand

Corresponding author E-mail: sraimk09@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) ศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 3) พัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพครู และ 4) ศึกษาผลการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น กลุ่มเป้าหมายครูโรงเรียนบ้านประคอง 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ รูปแบบการพัฒนา แบบสำรวจ แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็นและค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบศักยภาพครูมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง การมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการมีความรู้ความสามารถในการใช้หลักสูตร มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = .41) สภาพที่พึงประสงค์ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = .49) ค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด .582 องค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน การมีภาวะผู้นำร่วมกัน การทำงานเป็นทีมร่วมมือร่วมพลัง และการสนับสนุนชุมชน มีสภาพปัจจุบันระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = .42) สภาพที่พึงประสงค์ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = .46) มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด .597 โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการและการประเมินผล มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ระดับ มากที่สุด ผลการใช้รูปแบบครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกดีมาก 97.50% และดี 2.50% ครูมีผลการพัฒนาจัดการเรียนรู้เชิงรุกดีมาก 98.89% ผู้เรียนมีสมรรถนะดี - ดีเยี่ยม 97.98% และครูพึงพอใจการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ PLC ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบพัฒนาศักยภาพครู, จัดการเรียนรู้เชิงรุก, ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study the components of teachers' competency in active learning management and of professional learning communities; 2) To examine the current

*Received October 2, 2025; Revised October 29, 2025; Accepted October 31, 2025

conditions, the desirable conditions, and the needs; 3) To develop a model for enhancing teachers' competency; and 4) To study the results of implementing the developed model. The target group consisted of 10 teachers from Banprakhong School, selected through purposive sampling. The research instruments included a development model, survey forms, and evaluation forms. Data were analyzed using mean, standard deviation, the Priority Needs Index, and Percentage. The research findings revealed that teachers' competency in active learning management comprised four components: self and peer development, being a change leader, ability in active learning management, and knowledge and understanding of curriculum implementation. The current condition was at a moderate level ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = .41), while the desirable condition was at the highest level ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = .49), with the highest need value .582. The professional learning community comprised four components: shared vision and values, shared leadership, collaborative teamwork, and community support. The current condition was at a moderate level ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = .42), while the desirable condition was at the highest level ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = .46), with the highest need value .597. The developed model consisted of five elements: principles, objectives, content, process, and evaluation. It was found to be highly appropriate and beneficial. The results of the model implementation indicated that teachers' competency in active learning management was at a very high level (97.50%) and high level (2.50%). The overall performance in active learning management was very good (98.89%). Students demonstrated good to excellent competency (97.98%), and teachers' satisfaction with the competency development through PLC was at the highest level.

Keywords: Teacher Competency Development Model, Active Learning Management, Professional Learning Community

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนดให้มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา โดยปรับเปลี่ยนบทบาทครูจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการจัดการเรียนรู้” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) แผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยมีความเสมอภาคและเข้าถึงโอกาสในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา และพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้น ครูต้องตื่นตัวและพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นวิธีที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ (Bonwell, C. C. & Eison, J. A., 1991) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง ครูต้องวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวคิดในการขับเคลื่อนพัฒนาบุคลากรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงวิชาชีพ โดยมีกระบวนการมากกว่าการฝึกอบรม เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดการเรียนรู้

จากรายงานการประเมินตนเองปีการศึกษา 2564 พบว่า ครูโรงเรียนบ้านประคองส่วนใหญ่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบบรรยายเน้นการบอกความรู้ให้ผู้เรียนฟังและจดจำ ไม่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก ส่งผลให้ผู้เรียนระดับประถมศึกษาเพียงร้อยละ 67 มีผลการประเมินสมรรถนะความสามารถในการคิดในระดับดีถึงดีมาก ซึ่งไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ไว้ร้อยละ 74 ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข และสรุปได้ว่า ศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องพัฒนา โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพในห้องเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน

การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา เนื่องจากการรวมกลุ่มกันของครูเพื่อร่วมมือร่วมพลังเรียนรู้ร่วมกัน และสะท้อนผลการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษาทำให้สมรรถนะวิชาชีพครูและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านประคองตระหนักว่าครูเป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน จึงได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยนำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาประยุกต์ใช้ผ่านการทำวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1” ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู โรงเรียนบ้านประคอง
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
4. เพื่อศึกษาผลการใช้ ประเมินรูปแบบ และประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิธีดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ระยะการดำเนินงาน	รายละเอียดกิจกรรมหลัก	กลุ่มเป้าหมาย / ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาศักยภาพครูและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	- ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และข้อมูลพื้นฐานของครูโรงเรียนบ้านประคอง - สังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาศักยภาพครูและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ - สร้างแบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบ - ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประเมินค่า IOC และผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ประเมินความเหมาะสม	ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา	แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบ	ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 1 วิธีดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 (ต่อ)

ระยะ การดำเนินงาน	รายละเอียดกิจกรรมหลัก	กลุ่มเป้าหมาย / ผู้ให้ข้อมูล	เครื่องมือวิจัย	การวิเคราะห์ข้อมูล
ระยะที่ 2 ศึกษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึง ประสงค์ และ ความต้องการ จำเป็น	- สำรวจความคิดเห็นครูโรงเรียนบ้าน ประคองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ - วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น	ครูโรงเรียน บ้านประคอง ทั้งหมด 10 คน (1 คนเกษียณ แต่มีครูย้ายมา แทน 1 คน)	แบบสอบถาม ปัจจุบัน สภาพที่ พึงประสงค์	ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ ความสำคัญของ ความต้องการจำเป็น
ระยะที่ 3 พัฒนา รูปแบบการพัฒนา ศักยภาพครู	- สร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูจาก ผลการวิเคราะห์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง - จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ - ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ และคู่มือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ - ทดลองใช้กับครูโรงเรียนบ้านประคอง และปรับปรุงแก้ไข	ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน และครูโรงเรียน บ้านประคอง ที่ทดลองนำร่องใช้ รูปแบบและคู่มือ จำนวน 3 คน (ครู ทั้งหมด 10 คน)	แบบประเมิน ความเหมาะสม ของรูปแบบและ คู่มือ	วิเคราะห์เชิง คุณภาพและ เชิงปริมาณ (ค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน)
ระยะที่ 4 ศึกษา ผลการใช้ และประเมิน ความพึงพอใจ	- ประเมินผลการใช้รูปแบบและคู่มือกับ ครูและผู้เรียน - เก็บข้อมูลความพึงพอใจของครู - วิเคราะห์ผลการพัฒนาและสมรรถนะ ผู้เรียน	ครู 10 คน ผู้เรียน ป.1 - 6 จำนวน 99 คน ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และ ครูวิชาการ	แบบประเมิน รูปแบบและคู่มือ แบบประเมิน ความพึงพอใจ/ แบบสะท้อนผล การเรียนรู้	วิเคราะห์เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพื่อสรุปผล การประเมินและ ความพึงพอใจ

จากตารางที่ 1 พบว่า การวิจัยมี 4 ระยะที่ดำเนินอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง (ระยะที่ 1) เพื่อสร้างความเข้าใจรากฐาน จากนั้นวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการของครู (ระยะที่ 2) และพัฒนารูปแบบและคู่มือการใช้ (ระยะที่ 3) สุดท้าย คือ การนำไปใช้จริงกับครูและผู้เรียน พร้อมประเมินผลและประเมินความพึงพอใจ (ระยะที่ 4) เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครู ที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และสามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สรุปได้ ดังนี้ ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสังเคราะห์ สรุปศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู มี 5 ตัวบ่งชี้ 2) การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง มี 5 ตัวบ่งชี้ 3) การมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 7 ตัวบ่งชี้ 4) การมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร มี 5 ตัวบ่งชี้ ส่วนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน มี 5 ตัวบ่งชี้ 2) การมีภาวะผู้นำร่วมกัน มี 5 ตัวบ่งชี้ 3) การทำงานเป็นทีมร่วมมือร่วมพลัง มี 5 ตัวบ่งชี้ และ 4) การสนับสนุนชุมชน มี 5 ตัวบ่งชี้

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง สรุปได้ ดังนี้ ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนบ้านประคอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = .41)

มีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = .49) และมีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = .582$) ส่วนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากการสำรวจสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = .42) มีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = .46) และมีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = .597$)

3. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้

3.1 ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ และ 5) การประเมินผลของรูปแบบ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = .49) มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = .48) และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = .48)

3.2 ผลการพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) คำชี้แจง 2) ส่วนที่ 1 บทนำ 3) ส่วนที่ 2 การเตรียมการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) ส่วนที่ 3 การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5) ส่วนที่ 4 การติดตาม ปรับปรุงการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6) ส่วนที่ 5 เนื้อหาความรู้ประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ 7) ส่วนที่ 6 แบบบันทึกการปฏิบัติกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 8) ส่วนที่ 7 การตรวจสอบประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 9) เอกสารอ้างอิง ซึ่งแต่ละส่วนโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .51) มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .52) และมีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .52)

3.3 ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในปีการศึกษา 2565 พบว่า ครูที่รับการนิเทศมีผลการประเมินศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับดีมาก ร้อยละ 95.00 และระดับดี ร้อยละ 5.00 ทำให้ครูที่รับการนิเทศมีผลงานการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับดีมาก ร้อยละ 95.56 และระดับดี ร้อยละ 4.44 จึงส่งผลให้ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนบ้านประคองมีสมรรถนะด้านความสามารถในการคิดระดับดีถึงดีเยี่ยม ร้อยละ 96.30 ซึ่งครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = .50)

3.4 ข้อค้นพบจากการเปิดชั้นเรียนและการประชุมถอดบทเรียน ปีการศึกษา 2565 สรุปได้ว่าการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการพัฒนาครูสู่การพัฒนาผู้เรียน โดยครูร่วมกันทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนซึ่งดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ครูทุกคนได้แสดงบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนรู้ การจัดกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ควรจัดกลุ่มครูที่จัดการเรียนรู้ในระดับชั้นเดียวกัน หรือจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิชาใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพครูให้บรรลุเป้าหมาย จากการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6 ขั้นตอน ส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ดังนั้นควรดำเนินงานจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง

4. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง สรุปได้ ดังนี้

4.1 ครูโรงเรียนบ้านประคอง ปีการศึกษา 2566 มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับดีมาก ร้อยละ 97.50 และระดับดี ร้อยละ 2.50 โดยครูทั้ง 10 คน มีผลงานการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คนละ 2 - 3

หน่วยการเรียนรู้ ทำให้ครูมีผลงานการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในระดับดีมาก ร้อยละ 98.89 และระดับดี ร้อยละ 1.11 ส่งผลให้ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนบ้านประคองมีสมรรถนะด้านความสามารถในการคิดในระดับดีถึงดีเยี่ยม ร้อยละ 97.98 และครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = .45)

4.2 จากข้อค้นพบในการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง พบว่า รูปแบบดังกล่าวมีประสิทธิภาพสูง ในการพัฒนาครูเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนจากการพัฒนาศักยภาพครูโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน และให้ครูทำงานเป็นทีมอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ดีขึ้น ครูสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สอดคล้องกับแผนจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง กล้าแสดงความคิดเห็นและมีความสุขในการเรียน ผลลัพธ์ที่ชัดเจน ได้แก่ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสามารถสร้างสรรค์ผลงาน นำเสนอและสรุปองค์ความรู้ได้นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีสมรรถนะด้านการคิดที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จมาจากการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องของผู้บริหารสถานศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง ได้แก่ การแบ่งกลุ่มผู้เรียนเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมควรมีสมาชิก 3 - 4 คนต่อกลุ่ม ครูควรกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายมากขึ้น และควรสนับสนุนจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคองแสดงให้เห็นถึงแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาครูสู่การพัฒนาผู้เรียน การใช้ห้องเรียนเป็นฐานการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากการสนับสนุนของผู้บริหารอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกที่ชัดเจน ซึ่งแนวทางนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่น ๆ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างทีมงาน การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการสนับสนุนจากผู้บริหารเป็นหลัก และปรับปรุงจุดที่ท้าทายให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในแต่ละแห่ง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบของศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 4 องค์ประกอบหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยและทฤษฎีของนักวิชาการ โดยองค์ประกอบด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนครูเป็นรากฐานสำคัญของศักยภาพครู โดยเฉพาะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ส่วนความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสอดคล้องกับ Leith Wood, K.A. & Riehl, C. ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้เป็นศักยภาพของครูจัดกิจกรรมที่มีผลต่อความก้าวหน้าของผู้เรียน (Leith Wood, K. A. & Riehl, C., 2003) และ Hightower, S. ที่พบว่า การเรียนรู้เชิงรุกช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ส่วนองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน 2) การมีภาวะผู้นำร่วมกัน 3) การทำงานเป็นทีมร่วมมือร่วมพลัง และ 4) การสนับสนุนชุมชน (Hightower, S., 2014) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิกรณ์ ขนอม ที่พบว่าการสร้างค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกันเป็นหัวใจที่นำไปสู่การเรียนรู้ร่วมและการแบ่งปันวิธีปฏิบัติที่ดี การมีภาวะผู้นำร่วมกันช่วยให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมต่อการพัฒนาสถานศึกษา (สุธิกรณ์ ขนอม, 2559) สอดคล้องกับอำนาจ เหลื่อน้อย กล่าวว่าภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เอื้อต่อการสร้างชุมชนกัลยาณมิตร (อำนาจ เหลื่อน้อย, 2561) และชูชาติ พ่วงสมจิตร ที่พบว่า ความสำเร็จของชุมชนแห่งการเรียนรู้

ทางวิชาชีพขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำและการสนับสนุนจากทุกฝ่าย (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560)

2. สภาพปัจจุบันของศักยภาพครูและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โรงเรียนบ้านประคอง อยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยทุกองค์ประกอบมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 2) การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 4) ความรู้ความสามารถในการใช้หลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวรรณ แก้วโชติ และชัชฎาภา วัฒนธรรม ที่ยืนยันว่าการพัฒนาศักยภาพครูในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ควรมุ่งให้ครูเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต และมีทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (นันทวรรณ แก้วโชติ และชัชฎาภา วัฒนธรรม, 2565)

3. รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูและการใช้รูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การประเมินผล มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมุทร สมปอง; Joyce, W. & Calhoun, E. ที่เสนอว่า รูปแบบการพัฒนาที่ดีควรมีองค์ประกอบครบถ้วนทั้ง 5 ด้าน การใช้รูปแบบในปีการศึกษา 2566 ให้ผลว่า ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกระดับดีมาก ร้อยละ 97.50 และมีผลงานการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ระดับดีมาก ร้อยละ 98.89 ส่งผลให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านความสามารถในการคิดระดับดีถึงดีเยี่ยม ร้อยละ 97.98 (สมุทร สมปอง, 2558); (Joyce, W. & Calhoun, E., 2017) สอดคล้องกับ Lieberman, A. & Miller, L. ที่กล่าวว่า ศักยภาพครูทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาทั้งด้านวัฒนธรรมการทำงานและคุณภาพของผู้เรียน (Lieberman, A. & Miller, L., 2004)

4. ข้อค้นพบจากการใช้รูปแบบ ข้อค้นพบสำคัญจากการใช้รูปแบบคือ การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการพัฒนาศูสู่การพัฒนาผู้เรียน ครูสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6 ขั้นตอนที่เน้นวิธีการแบบเปิด โดยใช้ห้องเรียนจริงเป็นฐานการพัฒนา ครูทำงานร่วมกันเป็นทีม ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง กล้าแสดงความคิดเห็นและมีความสุขในการเรียน ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่มีความเป็นระบบและสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยมีกระบวนการพัฒนา 7 ขั้นตอน ส่งผลต่อการยกระดับศักยภาพครูและคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับทั้งทฤษฎีและงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านประคอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เป็นการวิจัยและพัฒนาที่ผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งสรุปได้ว่า 1) ผลการศึกษาองค์ประกอบศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร โดยทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดจากผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนสภาพปัจจุบันของศักยภาพครูโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งแสดงถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนา โดยเฉพาะด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ผลการศึกษาองค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน การมีภาวะ

ผู้นำร่วมกัน การทำงานเป็นทีมร่วมมือร่วมพลังและการสนับสนุนชุมชน โดยทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ แต่สภาพปัจจุบันยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพครูสู่การพัฒนาผู้เรียนต่อไป 3) การพัฒนารูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 3.1) หลักการ เป็นการพัฒนาครูสู่การพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานและเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 3.2) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพครู พัฒนาการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียน 3.3) เนื้อหา โดยเน้นความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ศักยภาพครู ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและสมรรถนะผู้เรียน 3.4) กระบวนการ มี 7 ขั้นตอน ได้แก่ 3.4.1) สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3.4.2) วิเคราะห์ปัญหาและเลือกเรื่องที่ต้องพัฒนาและปรับปรุง 3.4.3) สืบค้นแนวทางพัฒนาและแก้ปัญหา 3.4.4) ออกแบบและจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ 3.4.5) ปรับปรุงแก้ไขแผนจัดการเรียนรู้ 3.4.6) จัดการเรียนรู้ตามแผนและสังเกตการจัดการเรียนรู้ และ 3.4.7) สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ และ 3.5) การประเมินผล โดยประเมินศักยภาพครู ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสมรรถนะของผู้เรียนและความพึงพอใจของครู โดยคู่มือการใช้รูปแบบประกอบด้วย คำชี้แจง บทนำ รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่การปฏิบัติ การประเมินผลและแบบฟอร์มบันทึกกิจกรรมทั้งรูปแบบและคู่มือได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด เมื่อทดลองนำร่องใช้ในปีการศึกษา 2565 พบว่า ครูโรงเรียนบ้านประคองมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและผลพัฒนาอยู่ในระดับดีมากถึงดีเยี่ยมร้อยละ 95.00 ส่งผลให้ผู้เรียนมีสมรรถนะระดับดีถึงดีเยี่ยมร้อยละ 96.30 และผลการใช้ในปีการศึกษา 2566 พบว่า ครูมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระดับดีมากร้อยละ 97.50 และผลการพัฒนาในระดับดีมากถึงดีเยี่ยมร้อยละ 98.89 ส่งผลให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในระดับดีถึงดีเยี่ยม ร้อยละ 97.98 ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องพบจากการใช้รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีประสิทธิภาพสูงและเป็นการพัฒนาครูสู่การพัฒนาผู้เรียนโดยตรงจากการทำงานเป็นทีม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 6 ขั้นตอน และการจัดกลุ่มครูตามระดับชั้นหรือวิชาที่ใกล้เคียงกันเป็นปัจจัยช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย จากการสนับสนุนอย่างเป็นระบบของผู้บริหารที่เป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จ และมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง เช่น การจัดกลุ่มผู้เรียนให้เหมาะสม (3 - 4 คนต่อกลุ่ม) การกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และการสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ ทั้งนี้ผู้บริหารควรนำองค์ประกอบศักยภาพครู และองค์ประกอบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครู และนำรูปแบบการพัฒนาไปใช้อย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียนอย่างยั่งยืน สำหรับการวิจัยในอนาคต ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปในระดับจังหวัด ภาคหรือประเทศ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อค้นพบ และควรนำรูปแบบไปทดลองใช้ในระดับมัธยมศึกษา หรือสถานศึกษาขยายโอกาส เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่ครอบคลุมและเป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพครูและการศึกษาโดยรวมให้มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์, 10(1), 34-41.
- นันทวรรณ แก้วโชติ และชัชฎาภา วัฒนธรรม. (2565). การพัฒนารูปแบบสมรรถนะในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา, 1(1), 43-56.

- สมุทร สมปอง. (2558). การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2561). การพัฒนากลไกขับเคลื่อนระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2562). บทเรียนจากสถานศึกษาในการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสู่การพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพมหานคร: เซ็นจูรี่ จำกัด.
- สุธิกรณ์ ขนอม. (2559). รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สพป.ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อำนาจ เหลื่อน้อย. (2561). รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 19(3), 155-166.
- Bonwell, C. C. & Eison, J. A. (1991). "Active Learning : Creating Excitement in the Classroom." ERIC Digest. Washington D.C.: ERIC Clearinghouse on Higher Education.
- Hightower, S. (2014). Effect of Active Learning on Students' Academic Success in the Medical Classroom. In Doctors' thesis Doctor of Education. Walden University.
- Joyce, W. & Calhoun, E. (2017). Model of Teaching. United States of America: Prentice-Hall.
- Leith Wood, K. A. & Riehl, C. (2003). What We Know about Successful School Leadership. Nottingham: National College for School Leadership.
- Lieberman, A. & Miller, L. (2004). Teacher leadership. Son Francisco: Jossey-boss.